

بازگشت به فهرست مقالات ل

لیتوانی، کتابخانه‌های. لیتوانی یکی از کشورهای سواحل بالتیک است که از اتحاد جماهیر شوروی سوسیالیستی سابق جدا شد و در 11 مارس 1990 اعلام استقلال کرد. این کشور طی سال‌های 1918 تا 1940 يك جمهوری مستقل بود. کشورهای لتونی از شمال، روسیه سفید از شرق و جنوب، لهستان از جنوب غربی، و دریای بالتیک از غرب این کشور را احاطه کرده‌اند. جمعیت این کشور (طبق آمار سال 2005) 617,596,3 نفر، مساحت آن 200,65 کیلومترمربع و زبان رسمی آن لیتوانیایی است.

تاریخچه. سابقه فعالیت کتابخانه‌ها در کشور لیتوانی به قرن‌های چهاردهم و پانزدهم بازمی‌گردد. اشراف، صومعه‌ها، و کلیساها گردآورندگان اصلی کتاب بودند. در بین مجموعه‌های مهم که تاریخ آن به قرن 16 بازمی‌گردد، مجموعه شاه سیگیسماند آوگاستس، اشراف‌زاده میکالوجوس پاکاس، اسقف مرکلیس گایدیریتیس، کشیش میکالوجوس داکسا، و محققان آبراماس کلواتیس و موتیچاست استری کویسکیس [1] بودند. نخستین کتابخانه‌های دانشگاهی و مدارس متوسطه نیز در این دوره تأسیس شدند. از آن جمله می‌توان به کتابخانه دانشگاه ویلنیوس (تأسیس 1570م.) اشاره کرد.

روسیه، در پایان قرن هجدهم لیتوانی را به خاک خود ضمیمه کرد و درصدد برآمد زبان و فرهنگ تاریخی آن را سرکوب کند. دانشگاه ویلنیوس در 1832 به وسیله روس‌ها تعطیل و استفاده از زبان لیتوانیایی در مطبوعات، مدارس، و کتابخانه‌ها ممنوع شد. فعالیت‌های زیرزمینی به منظور حفاظت از کتاب‌ها و فرهنگ لیتوانی به تجدید حیات ادبی در سطح ملی منجر شد. این رنسانس در 1904 آغاز و نهایتاً در 1918 منجر به استقلال کشور شد. کتابخانه ملی در 1919، کتابخانه دانشگاه کاوناس در 1922، و مؤسسه کتابشناختی و شبکه کتابخانه‌های عمومی در مراکز روستایی دایر گردیدند. توسعه کتابخانه‌های مدارس ابتدایی و کتابخانه‌های عمومی در دهه 1930 یکی از اولویت‌های ملی شد.

لیتوانی را در سال‌های 1937-1938 لهستان، 1939 آلمان، 1940-1941 شوروی، مجدداً در 1941-1944 آلمان، و سرانجام در 1944 شوروی اشغال کردند. هر یک از نیروهای اشغالگر تمایل داشت که فرهنگ خود را جایگزین فرهنگ لیتوانی کند. از جمله ویرانی‌های جنگ جهانی، کتابخانه‌های بیماران شده و مجموعه‌های سوخته و غارت شده بود. در لیتوانی، به‌عنوان یکی از جمهوری‌های اتحاد شوروی، الگوی کتابخانه‌های شوروی که در آنها بر مجموعه‌های ایدئولوژیک تأکید می‌شد، گسترش یافت و آثاری که نامطلوب تلقی می‌شد، از مجموعه حذف شدند. کتابخانه‌ها در این دوران بسیار توسعه یافتند و تا 1985 به بیش از 5000 واحد در 11 شبکه رسیدند. اما این کتابخانه‌ها از دیگر کتابخانه‌های دنیا مجزا باقی ماندند. از زمان استقلال، تأکید بر توسعه مجموعه‌های کتابخانه ملی و برقراری رابطه بین‌المللی تأکید شده است.

کتابخانه ملی. کتابخانه ملی مارتینس مازویداس [2] لیتوانی (تأسیس 1919)، در زمره نخستین کتابخانه‌های علمی مهمی است که استفاده از آن برای عموم آزاد است؛ از 1991 این کتابخانه به‌عنوان کتابخانه مجلس نیز عمل کرده است. این کتابخانه با مجموعه پنج میلیون جلدی خود به گردآوری کتاب، نسخه‌های خطی، ریزنگار، و مواد دیداری - شنیداری با گرایش علوم انسانی می‌پردازد تا بر غنای مجموعه خود بیفزاید. کتابخانه ملی کلیه مواد چاپی لیتوانیایی را در قالب واسپاری دریافت کرده و به جمع‌آوری منابعی می‌پردازد که در ارتباط با کشور لیتوانی در خارج منتشر می‌شود. این کتابخانه به ارائه خدمات مرجع و امانت بین‌کتابخانه‌ای و سازماندهی نمایشگاه‌ها، همایش‌ها، نشست‌ها، و کنفرانس‌های علمی می‌پردازد. کتابخانه ملی تقریباً به 000,30

مراجعه‌کننده ارائه خدمت می‌کند. تعداد مراجعه‌کنندگان در هر روز به 1500 نفر بالغ می‌شود و امانت کتاب در این کتابخانه 1,800,000 جلد است. کتابخانه ملی با همکاری سایر کتابخانه‌ها و مؤسسات، کتابشناسی ملی گذشته‌نگر و جاری، نمایه‌های مرجع در موضوعات مختلف، و فهرستگان ادبیات خارجی را گردآوری می‌کند. این کتابخانه پژوهش در کتابخانه‌ها، تهیه کتابشناسی، و تاریخچه کتابخانه‌ها را به صورت نظری و عملی هماهنگ می‌کند؛ و از 1946 ماهنامه تخصصی <بیبلیوتکو داریاس> را منتشر می‌کند که بعدها در 1990 به <تارپ نیگو> تغییر نام داد.

کتابخانه‌های دانشگاهی. کتابخانه‌های دانشگاهی و مؤسسات آموزشی لیتوانی شبکه‌ای از 13 کتابخانه را تشکیل می‌دهند که 12 میلیون جلد کتاب و منابع گوناگون را در اختیار دارد و توسط بیش از 97,000 مراجعه‌کننده مورد استفاده قرار می‌گیرد. در میان بزرگ‌ترین کتابخانه‌های موجود در شبکه، می‌توان به کتابخانه دانشگاه ویلنیوس اشاره کرد که موجودی فعلی آن تقریباً پنج میلیون منبع است. این کتابخانه دارای مجموعه‌ای از کتاب‌ها و نسخ کمیاب است و کتابخانه واسپاری انتشارات سازمان ملل به‌شمار می‌رود.

کتابخانه‌های عمومی. پیشرفت همه جانبه کتابخانه‌های عمومی محلی در 1950 شروع شد. شبکه متمرکز کتابخانه‌های محلی و منطقه‌ای با مجموعه‌های مشترک، اسامی کارمندان، و خدمات فنی در 1978 تکمیل شد. کتابخانه‌ها به صورت سلسله مراتبی به کتابخانه ملی مرتبط بودند و آن نیز نظارت نهایی را برعهده داشت. در 1992، تعداد 1700 کتابخانه در کشور وجود داشت که در قالب 44 نظام منطقه‌ای و 5 نظام شهری سازماندهی شده بود. آنها روی هم رفته 23,000,000 جلد کتاب در اختیار داشته و به 800,800 خواننده ارائه خدمت می‌کنند.

کتابخانه‌های آموزشگاهی. کتابخانه‌های آموزشی به معلمان و دانش‌آموزان در 44 مدرسه متوسطه تخصصی (با 37,000 نفر خواننده و بیش از 2,000,000 منبع)، 56 مدرسه تخصصی فنی (با 23,000 نفر خواننده و 1,700,000 منبع)، و بیش از 2000 مدرسه متوسطه عمومی (با 435,000 نفر خواننده و 19,000,000 منبع) خدمات ارائه می‌کنند. مجموعه‌ها با برنامه درسی در مدرسه مرتبط هستند و مواد مطالعاتی عمومی را تهیه می‌کنند. بر اساس الگوی شوراهای، این کتابخانه‌ها منابع تربیتی و روش شناختی برای معلمان فراهم می‌کنند. زمانی که کتابخانه تربیتی مدارس در 1989، از بین رفت، کتابخانه ملی هدایت و راهنمایی شبکه کتابخانه‌های آموزشگاهی را برعهده گرفت.

کتابخانه‌های تخصصی. فرهنگستان علوم لیتوانی، شبکه‌ای شامل یک کتابخانه مرکزی و هشت شعبه وابسته به مؤسسات تخصصی دارد. در 1941 کتابخانه مرکزی، مجموعه‌های کتابخانه ورابلوسکی، کتابخانه اوانجلیکال سینود[3] (1557)، کتابخانه "انجمن دانش‌آموختگان لیتوانی"، و دیگر مجموعه‌های موجود در ویلنیوس و کاواناس را تحویل گرفت. این مجموعه 3,800,000 کتاب و منبع شامل نسخ کمیاب، نقشه‌ها، و نسخ خطی دارد. کتابخانه مرکزی با مؤسسات 41 کشور برنامه مبادله برقرار کرده است.

کتابخانه فنی لیتوانی (تأسیس 1957)، نظارت بر شبکه‌ای شامل 150 کتابخانه تخصصی، با 5,600,000 میلیون منبع را برعهده دارد. این کتابخانه به تأمین نیازهای حرفه‌ای در زمینه‌های عمرانی، حمل و نقل، و تحقیقات علمی می‌پردازد. به‌عنوان مثال نظام کتابخانه‌ای مراقبت‌های بهداشتی دارای 93 کتابخانه است که مهم‌ترین آنها کتابخانه اپالتی پزشکی[4] است (1941). بیش از 80 کتابخانه تخصصی کشاورزی شبکه مستقلی را تشکیل می‌دهند، همانند کاری که کتابخانه‌های اتحادیه‌های حرفه‌ای انجام می‌دهند. نظام بسیار متمرکز قدیمی کتابخانه از 1989، به صورت ساده‌تری تجدید سازماندهی کرد.

سایر کتابخانه‌ها. لیتوانی دارای شبکه کتابخانه‌ای ویژه افراد نابینا و کم‌بیناست. این کتابخانه‌ها با چهار شعبه در شهرها و 42 مرکز خدمت‌رسانی در نواحی روستایی، مواد چاپی، خطوط برجسته مخصوص نابینایان (بریل)، و منابع صوتی (مواد ضبط شده) را برای استفاده 5000 مراجعه‌کننده تهیه می‌کنند. این شبکه 450,000 منبع و یک استودیوی ضبط برای تهیه منابع اضافی دارد.

حرفه کتابداری. انجمن کتابداران لیتوانی در 1931 پایه‌ریزی شد و در 1936 عضو فدراسیون بین‌المللی انجمن‌های کتابداری (ایفلا)* شد. حمایت‌های اولیه برای توسعه حرفه، از طریق کتابخانه ملی فراهم می‌شود.

النا كوسينسكين [5] (WELIS)

ترجمه فرزانه فرجامي

-
- [1]. Moticjust Strijkoyskis
  - [2]. Martynas Mazvydas National Library
  - [3]. Evangelical Synod Library
  - [4]. State Scientific Medical Library
  - [5]. Elena Kosinskiene

بازگشت به فهرست مقالات ل

نام و نام خانوادگی ویرایشگر

آدرس پست الکترونیکی

توضیحات

آخرین اصلاح در 06:31 2007/12/05 ب.ظ توسط مدیر محتوا